

Admiral
BRANKO MAMULA

Titovo vojno djelo – teorijsko uporište naše savremene strategije

Pozdravna riječ načelnika Generalštaba JNA

Dozvolite mi da vas u svoje ime i u ime Savjeta časopisa »Vojno delo« najtoplije pozdravim, da vam poželim dobrodošlicu i da izrazim nadu da ćemo svi skupa uložiti maksimum napora i strpljenja da što bolje osvijetlimo ovu značajnu temu. Tema je, kao što znate, »Titova koncepcija općenarodnog ustanka 1941. godine«.

Želim da se ukratko osvrnem na osnovne motive koji su nas naveli da upravo ovu temu postavimo za raspravu na »okruglom stolu«.

1. Već više godina vojna nauka i općevojni teorijski časopis »Vojno delo« sistematski se i kontinuirano bave narodnooslobodilačkim ratom i revolucijom, nastojeći da, ukazivanjem na povezanost savremene vojne teorije i doktrine sa iskustvima našeg narodnooslobodilačkog rata i obrazlažući tu povezanost, što više doprinesu razvoju savremene vojne misli i naše koncepcije općenarodne odbrane i društvene samozaštite. Centralno mjesto u tim istraživanjima ima Titovo vojno djelo. Ono je naročito u posljednje dvije godine zauzelo središnje mjesto u programskoj orijentaciji časopisa, tako da je u praksi realizirana stalna rubrika u kojoj su mnogi autori tumačili i teorijski osvjetljavali Titovo stvaralaštvo u vojnoj oblasti. To je posve razumljivo kad se ima na umu činjenica da je Tito tvorac koncepcije, doktrine i strategije, tvorac naših pobjeda u ratu i miru, tvorac naše moderne historije.

Naša obraćanja Titovom vojnom djelu nisu, niti smiju biti, samo prigodnog karaktera, već to mora biti sistematsko nastojanje da se što dublje i sveobuhvatnije pronikne u to izuzetno stvaralaštvo, kako bismo u njemu nalazili podsticaj za nove ideje i rješenja, kako bismo se na njegovim primjerima učili načinu na koji se stvaralački misli i kako se iz dijalektičke analize vremena i prostora, te uslova i činilaca koji tu vladaju, crpu odluke za vlastito revolucionarno djelovanje. Ovom raspravom »Vojno delo« samo nastavlja da realizira ono što je u svojoj programskoj orijentaciji odranije odredilo — da narodnooslobodilački rat i vojno stvaralaštvo Josipa Broza Tita budu njegove stalne teme.

2. Namjera nam je da ovim »okruglim stolom« specificiramo i usmjerimo istraživanje našeg narodnooslobodilačkog rata i Titovog vojnog stvaralaštva na posebnu tematsku oblast — oblast ustanaka naroda i narodnosti Jugoslavije. Do sada su cjelovito razmatrani i narodnooslobodilački rat i Titovo vojno djelo — u istraživanjima Centra visokih vojnih škola u pripremi materijala za promociju druga Tita u prvog doktora vojnih nauka i u istraživanjima Centra za strategijska istraživanja u vezi sa temom »Strategija oružane borbe u narodnooslobodilačkom ratu« i u okviru projekta »Titovo vojno djelo«. Ta šira tematska istraživanja, po mom mišljenju, predstavljaju solidan okvir za postavljanje ovakve, nešto uže, teme.

3. Istekom ove godine završava se jubilara 40-godišnjica narodnooslobodilačke borbe i revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije i stvaranja oružanih snaga revolucije. Smatrali smo da je s tim u vezi, pokretanje rasprave za »okruglim stolom« najbolji način za uključivanje u tu radnu proslavu, način koji odgovara ulozi časopisa »Vojno delo«. Time želimo: (1) da damo svoj doprinos radnoj proslavi jubileja revolucije; (2) da doprinesemo razradi vojne teorije narodnooslobodilačkog rata i revolucije i, shodno tome, izgradnji naše savremene vojne teorije; (3) da otvorimo novo područje koje do sada, na ovaj način, nije istraživano, ili nije dovoljno istraživano.

4. Oružani ustanci naroda i narodnosti Jugoslavije 1941. godine do sada su, reklo bi se, historiografski dosta dobro istraženi. Takvo mišljenje, uglavnom, preovlađuje. Tačno je da su ustanci hronički opisani i obrađeni, da je historijska nauka vrlo dokumentirano i detaljno prikupila, sredila i interpretirala tu građu u vidu osnovnih historijskih iskaza o toku događaja, i njihovim vojno-političkim i vojnim karakteristikama. Ali, to je tek primarno istraživanje. Činjenica je, međutim, da mi nemamo svestrane i cjelovite studije masovnih oružanih ustanaka 1941. godine, kao momenta Titove cjelovite strategijske koncepcije narodnooslobodilačkog rata i revolu-

cije. To, dakako, nije isključivi zadatak historijske nauke. To je zadatak koji uspješno može realizirati ratna vještina i istraživanje u tom domenu, ali ne sama, već u tijesnoj saradnji, prije svega, sa historijskom naukom, a zatim i sa ostalim društvenim naukama. Drugim riječima, u izučavanju ove problematike neophodan je interdisciplinarni pristup. To je bio jedan od razloga zbog kojeg je organizovan »okrugli sto« sa ovom temom i pozvan ovako reprezentativan skup aktera revolucije i naučnih radnika iz različitih oblasti društvenih nauka. Smatramo, naime, da će ova rasprava dati rezultate koji će biti inspirativni za dalja istraživanja ove izuzetno značajne teme. Time je, donekle, dat i odgovor na pitanje — zašto smo pokrenuli ovaj »okrugli sto«.

O tome koji cilj postavljamo današnjoj raspravi i uopće što možemo od nje očekivati, već sam nešto rekao. Ovdje želim podvući samo to da rasprava treba da posluži kao tribina na kojoj ćemo rezimirati rezultate naših istraživanja ustanaka, i to, prvenstveno, sa stanovišta jedinstvene i cjelovite Titove strategije revolucije, a u tom kontekstu i njegove strategije narodnooslobodilačkog rata. Naravno, podrazumijeva se da se historijski i historiografski momenti ne zapostavljaju. Sintetiziranjem tih osnovnih obilježja masovnih narodnooslobodilačkih ustanaka, kao momenta Titove cjelovite strategije, mi dajemo doprinos sistematičnoj izgradnji strategije narodnooslobodilačkog rata kao teorije, ali stvaramo i teorijsko uporište za utemeljenje naše savremene strategije. Upravo bi to trebalo da nam danas bude osnovna preokupacija.

Cilj ove rasprave je, očevidno, dosta ambiciozan, ali smatram da nije i nerealan. Ako imamo u vidu da će se rezultati rasprave, pored ostalog, koristiti i u realizaciji makroprojekta o Titovom doprinosu marksizmu i savremenom socijalizmu i, u okviru toga, savremenoj marksističkoj vojnoj nauci, onda se svaki napor koji u naznačenom pravcu ulažemo pokazuje opravdanim i višestruko svrsishodnim. Prema tome smo odredili i nivo aspiracija ovog naučnog skupa. Moju pažnju privukla je tema o cjelovitosti i jedinstvenosti oružane borbe na cjelokupnom jugoslavenskom prostoru u vrijeme općenarodnog ustanka i kroz sve kasnije periode narodnooslobodilačkog rata. Smatram da je ona izuzetno aktuelna i namjeravam da je dublje proučavam.

Uvodno izlaganje za ovu raspravu podneće predsjednik Savjeta časopisa »Vojno delo«, general-pukovnik Rade Suša.